सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम स्वत: प्रकाशन गरिएको बिवरण

अवधि २०८१/०७/०१-२०८१/०९/२९

स्वत:प्रकाशन

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन निर्देशनालय

बुटवल, रुपन्देही

Email: forestdirectorate5@gmail.com
Website: pfdir.lumbini.gov.np

नेपालको संविधानको धारा २७ मा रहेको नागरिकको सूचनाको हकको भावना बमोजिम सूचनाको हक सम्बन्धि ऐन, २०६४ को दफा ५ (३) र सूचनाको हक सम्बन्धि नियमावली, २०६५ मा प्रत्येक सार्वजनिक निकायले आफ्ना गतिविधिहरुको बिवरण ३/३ महिनामा प्रकाशन गर्नु पर्ने कानूनी व्यवस्था बमोजिम प्रकाशन गरिएको छ ।

(आ.व.२०८१/०८२ को कार्तिक, मंसिर र पौष महिनाको विवरण)

१. निकायको स्वरुप र प्रकृति

लुम्बिनी प्रदेश सरकारको प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली २०७९ अनुसार वन, भू-संरक्षण तथा वातावरणसँग सम्बन्धित विषय हेर्ने गरी प्रदेश सरकार अन्तर्गत वन तथा वातावरण मन्त्रालय रहने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत प्रदेशस्तरको वन निर्देशनालय र वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र रहने व्यवस्था छ । वन निर्देशनालय अन्तर्गत १४ डिभिजन वन कार्यालय र ४ भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय रहेका छन् । प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र डिभिजन वन कार्यालय एवं भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय विच समन्वयकारी भूमिका तथा अनुगमन निरिक्षण एवं सुपरिवेक्षण गरी पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुका साथै संघीय तथा प्रादेशिक वन ऐन तथा नियमावली अनुसार निर्धारित नियामक निकायको रुपमा काम गर्ने उद्देश्यले वन निर्देशनालयको परिकल्पना गरिएको हो । प्रदेश सरकारको मिति २०७५/०४/१४ को निर्णयानुसार रुपन्देही जिल्लाको सिद्धार्थनगर नगरपालिका-७. गार्गी पथ, भैरहवामा मिति २०७५/७/१२ देखि वन निर्देशनालयको कार्य संचालन हुँदै आएकोमा वन तथा बातावरण मन्त्रालयको मिति २०८०/०१/०३ को निर्णयानुसार रूपन्देही जिल्लाको बुटवल उपमहानगरपालिका-८ स्थित साविक वन तथा वातावरण मन्त्रालय रहेको भवनवाट हाल निर्देशनालयको कार्यालय सञ्चालन हुँदै आइरहेको छ।

२. निकायको काम, कर्तब्य र अधिकार

लुम्बिनी प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सांगठनिक संरचना अन्तर्गत रहेको वन निर्देशनालय मन्त्रालयको एउटा महत्वपूर्ण अङ्ग हो। संघ र प्रदेशका वन र वातावरण सम्बन्धी कानूनले यसको भुमिका प्रष्ट रुपमा उल्लेख गरेको छ। डिभिजनस्तरका कार्यालयहरु र मन्त्रालय तथा वन तथा भू-संरक्षण विभागबीच समन्वयकारी भूमिकामा वन निर्देशनालय रहेको छ । मन्त्रालयको नीति निर्माण, योजना, बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा तथा वन संरक्षण, व्यवस्थापन, विकास, सदुपयोग र कार्यक्रम कार्यान्वयनको समग्र अनुगमन यसको जिम्मेवारी भित्र पर्दछन्। सङ्घीय तथा लुम्बिनी प्रदेशको वन र वातावरण सम्बन्धी ऐन, नियमावली, वन पैदावार संकलन तथा विक्री वितरण निर्देशिका समेतमा उल्लेखित व्यवस्थाहरू अनुसार निर्देशनालय र निर्देशकले सम्पादन गर्ने मुख्य मुख्य कार्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छनः

१. **कार्ययोजना स्वीकृत गर्नेः** डिभिजन वन कार्यालयहरुबाट सिफारिस भई आएका साझेदारी वनको कार्ययोजना (संशोधित कार्ययोजना समेत), संरक्षित वनको कार्ययोजना, जडिबुटी व्यवस्थापन योजना, जिल्ला/वन पैदावार आपूर्तिको समितिको वार्षिक कार्ययोजना र मन्त्रालयबाट प्रस्ताव स्वीकृत भएका व्यवसायिक कबुलियती वनको कार्ययोजना निर्देशकले स्वीकृत गर्ने ।

२. **साझेदारी वन फिर्ता लिनेः** प्रचलित कानून, स्वीकृत कार्ययोजना र कार्यविधि/निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको बर्खिलाप काम गरी वनस्रोत र वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकुल असर पर्ने कार्य गरेमा निर्देशकले त्यस्तो साझेदारी वन फिर्ता लिन र समुह विघटन गर्न सक्ने ।

३. **पुनरावेदन/उजुरी सुन्ने र अन्तिम निर्णय दिनेः** सामुदायिक वन फिर्ता लिई समुह दर्ता खारेज गर्ने, धार्मिक वन फिर्ता लिने, गरीवी रेखामुनी रहेका जनताहरुलाई प्रदान गरिएको कबुलियती वन फिर्ता लिने र बेवारिसे तथा दहत्तर बहत्तर काठ, दाउराको हकदावी सम्बन्धी निर्णयमा डिभिजनल वन अधिकृतले गरेको निर्णय चित्त नबुझ्ने सम्बन्धित पक्षले निर्देशकसमक्ष पुनरावेदन दिन सक्ने र निर्देशकले गरेको निर्णय अन्तिम हुने ।

४. **रुख कटान प्रक्रियामा तोकिएका कार्यहरु गर्नेः** रुख कटान तथा संकलनको क्रममा छपान चेकजाँच, कटानको लागि म्याद थप, जंगलमै घाटगद्दी र चिरान गर्नु पर्ने विशेष अवस्था परेमा त्यसको लागि स्वीकृति प्रदान, घाटगद्दी र ग्रेडिङ्ग चेकजाँच र कटान प्लटको अन्तिम जाँच निर्देशक वा निजले तोकेको अधिकृत प्रतिनिधीबाट गर्नु, गराउनु पर्ने। साथै लिलाम विक्री भएका काठ, दाउरा डिभिजनल वन अधिकृतले दिएको र थप गरेको म्यादभित्र समेत उठाउन नसकेमा डिभिजनल वन अधिकृतको सिफारिसमा म्याद थप गर्ने।

५. **वन पैदावारको लिलाम स्वीकृत गर्नेः** डिभिजन वन कार्यालयहरुले वन पैदावार लिलाम बिक्री गरेपछि तोकिएको सकार रकमको लिलाम स्वीकृत निर्देशकले गर्नुपर्ने ।

६. **अमानतबाट काम गर्ने स्वीकृति प्रदान गर्नेः** वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम एवम् रुख कटान, मुछान र संकलन कार्य कारणवश अमानतबाट गर्नुपर्ने अवस्था सृजना भई स्वीकृतिको लागि पेश हुन आएमा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही स्वीकृति प्रदान गर्ने ।

७. **खडा वा ढलेका रुखै बिक्री गर्नु परेमा प्रदेशको वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने ।**

८. **कबुलियती वनको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी उपलब्ध गराउनेः** व्यवसायिक कबुलियती वनको प्रमाणपत्र हराएमा, च्यातिएमा, नष्ट भएमा वा अरु कुनै प्रकारले काम नलाग्ने भई सो को प्रतिलिपि लिन परेमा निर्देशनालयमा निवेदन दिनु पर्ने। निवेदन पर्न आएमा निर्देशकले ५ हजार रुपैयाँ दस्तुर लिई कबुलियती वनको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि दिनु पर्ने ।

९. **व्यवसायिक कबुलियती वनको कार्य शुरु गर्ने म्याद थप गर्नेः** व्यवसायिक कबुलियती वन लिने व्यक्ति वा संस्थाले विशेष कारणले स्वीकृत कार्ययोजना र कबुलियतनामाको अवधिभित्र कार्य शुरु गर्न नसकेको भनी म्याद थपको माग गरेमा र उक्त माग मुनासिब लागेमा निर्देशकले ६ महिनासम्म म्याद थप गर्न सक्ने ।

१०. **कार्ययोजना सहित प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेः** मानव वन्यजन्तु सहअस्तित्व व्यवस्थापनका लागि विभिन्न भौगलिक क्षेत्रमा गरेका प्रयास र उपलब्धिका साथै विद्यमान समस्या र अवलम्बन गर्नु पर्ने उपाय पहिचान गरी कार्ययोजना सहित प्रत्येक वर्ष निर्देशनालयले विभाग तथा प्रदेश मन्त्रालय समक्ष र विभागले मन्त्रालय समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने ।

११. **आवश्यक समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्नुपर्नेः** निर्देशकले राष्ट्रिय वनको सुरक्षाको सम्बन्धमा डिभिजन वन कार्यालयबाट भएको क्रियाकलापको नियमित अनुगमन गरी आवश्यक समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्नुपर्ने ।

१२. **सामुदायिक बनको कार्ययोजना संशोधनको सहमति दिनेः** कार्यीयोजना स्वीकृत भएको २ वर्ष अगावै विशेष कारणवश कार्ययोजना संशोधन गर्न आवश्यक परेको भनी डिभिजन बन कार्यालयको राय र सिफारिससहित पेश हुन आएमा संशोधनको लागि डिभिजन बन कार्यालयलाई सहमति दिने ।

१३. **काठ प्रयोग गर्ने सहमति दिनेः** डिभिजन वन कार्यालयले वन विकास, व्यवस्थापन, डिभिजन/सव-डिभिजनको भवन निर्माण तथा मर्मत आदि कार्यमा डि.व.का. बाट उत्पादित वा मौज्दात काठ प्रयोग गर्न सहमति माग गरेमा लगत अभिलेख व्यवस्थित गरी सदुपयोग गर्न सहमति दिन सक्ने ।

१४. **सिफारिस र राय दिनेः** निर्देशनालयले देहायका विषयहरुमा मन्त्रालयलाई सिफारिस गर्ने र राय उपलब्ध गराउने गर्दछः

- डिभिजन वन कार्यालयहरुबाट प्राप्त आवधिक योजनासहितको रणनीतिक योजना स्वीकृतिको लागि मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने ।
- सरकारद्वारा व्यवस्थित वन (चक्ला वन समेत) को कार्ययोजना स्वीकृतिको लागि मन्त्रालयमा राय सहित पेश गर्ने।
- वन्यजन्तु पालन सम्बन्धी पेश हुन आएको प्रस्तावमा अध्ययन गरी रायसाथ मन्त्रालयमा पठाउने।
- हावाहुरी, बाढी, पहिरो, हिमपात, आगजनी, किरा र रोगको सङ्क्रमण जस्ता विपद् जन्य घटनाका कारण क्षति हुन पुगेको वन पैदावर संकलन स्वीकृतको लागि डिभिजन वन कार्यालयबाट आवश्यक प्रमाण र प्रक्रिया पुरा गरी पेश हुन आएमा प्रदेश वन निर्देशकले मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने ।

१५. **अध्ययन अनुसन्धानको अनुमति दिन सक्नेः** कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायले वर्ड स्यान्चुरी तथा जैविक मार्गमा अध्ययन अनुसन्धान गर्नु परेमा निर्देशनालयले तोकिए बमोजिम अनुमति दिन सक्ने ।

१६. **वन्यजन्तु पालनको अनुमति दिन सक्नेः** मन्त्रालयमा पेश भएको प्रस्ताव स्वीकृत भएमा तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई निर्देशनालयले वन्यजन्तु पालनको लागि आवश्यक शर्त तोकी अनुमति दिन सक्ने ।

१७. **वन्यजन्तुमैत्री संरचनाको अनुगमनः** निर्देशनालयले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र निर्माण भएका वन्यजन्तुमैत्री संरचनाको सम्बन्धमा अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन प्रदेशको वन तथा वातावरण सम्बन्धि विषय हेर्ने मन्त्रालयमा पेश गर्ने।

१८. **इकाई सदस्यः** प्रदेश वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाईको सदस्यको भूमिकामा निर्देशक रहने व्यवस्था रहेको।

१९. **अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्नेः** मातहतका डिभिजन वन कार्यालय र भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरुबाट सञ्चालित विकास निर्माण कार्यहरु, विभिन्न वन व्यवस्थापन पद्धतिका वन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अवस्था, वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण, रुख छपान/कटान/घाटगद्दी/ग्रेडिङ्ग/ विक्री वितरण, राष्ट्रिय वनक्षेत्र भोगाधिकारमा लिई सञ्चालनमा रहेका विकास आयोजनाहरु, वनक्षेत्रमा सञ्चालित खानीहरु, वन्यजन्तुमैत्री संरचना, वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरण आदिको अनुगमन निरीक्षण गरी पृष्ठपोषण दिने, प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालय र वन तथा भू-संरक्षण विभागमा पेश गर्ने जिम्मेवारी निर्देशनालयलाई तोकिएको ।

२०. **समृद्धिको लागि वन कार्यक्रम सञ्चालनः** समृद्धिको लागि वन परियोजनाको प्रादेशिक परियोजना व्यवस्थापन इकाई निर्देशनालयमा रहने र प्रादेशिक परियोजना संयोजक निर्देशक रहने व्यवस्था रहेको ।

२१. **तोकिएका अन्य कार्यहरुः** वन तथा वातावरण मन्त्रालय (संघ र प्रदेश), वन तथा भू-संरक्षण विभाग, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग आदि निकायहरुबाट प्राप्त निर्णय र आदेश कार्यान्वयन गर्ने गराउने कार्य समेत निर्देशनालयले गर्ने गर्दछ ।

३. निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

यस निर्देशनालय अन्तर्गत जम्मा कर्मचारी दरबन्दी २८ जना रहेकामा हाल जम्मा १७ जना कार्यरत रहेको र ७ जना करारमा रही ११ पद रिक्त रहेको देखिन्छ । यस निर्देशनालयको लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत संगठन संरचना चित्र नं. १ मा र दरबन्दी तेरिज तालिका १ मा दिइएको छ ।

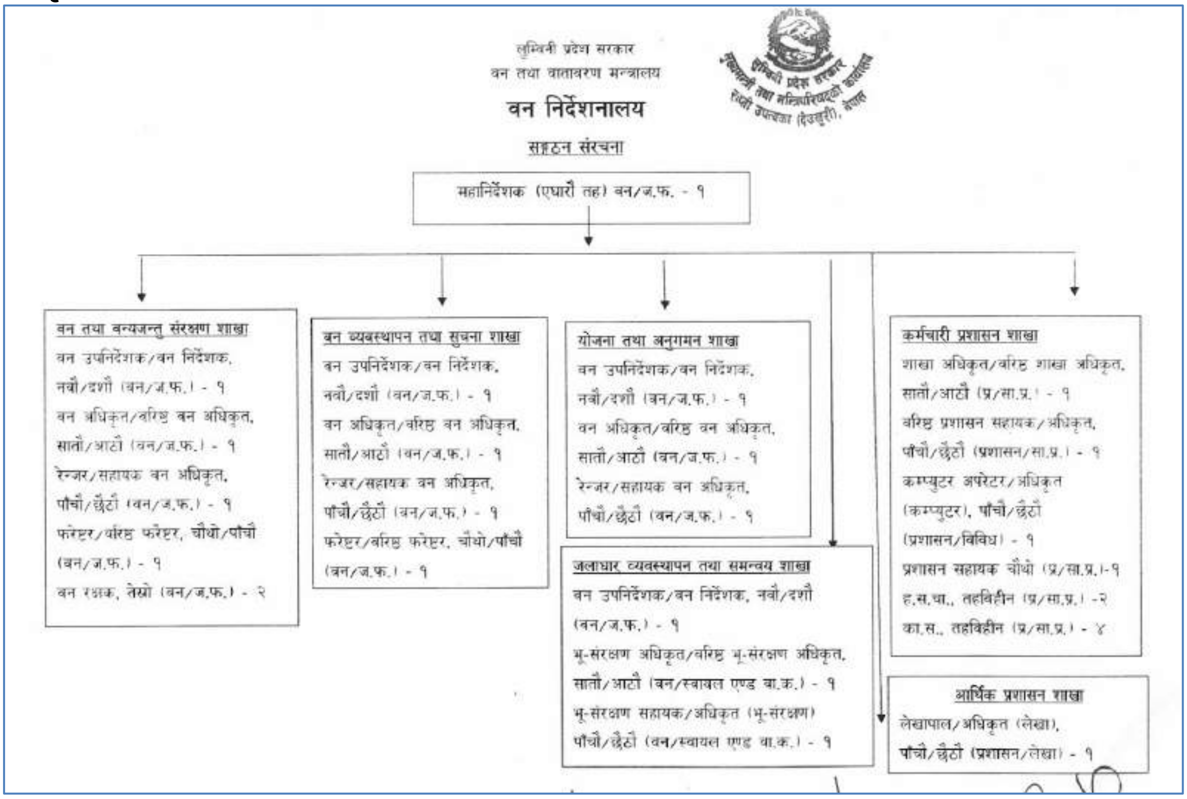

चित्र नं. १ वन निर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेशको संगठन संरचना

तालिका नं. १ निर्देशनालयको दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था

सि. नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	तह	कूल दरवन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	महानिर्देशक	रा.प.प्रथम प्रा.	वन/ज.फ.	अ. एघारौं	१	०	१	
२	वन निर्देशक/ उपनिर्देशक	रा.प.द्वितीय प्रा.	वन/ज.फ.	अ.नवौं/दशौं	४	२	२	१ निमित्त महानिर्देशक, १ कामकाज
३	भू-संरक्षण अधिकृत	रा.प.तृतीय प्रा.	वन/स्वा.एण्ड वा.क.	अ.सातौं/आठौं	१	१	०	
४	वन अधिकृत	रा.प.तृतीय प्रा.	वन/ज.फ.	अ.सातौं/आठौं	३	२	१	
8	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन/सा.प्र.	अ.सातौं/आठौं	१	१	०	
9	रेन्जर	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	वन/ज.फ.	स.पाचौं/अ.छैटौं	३	0	३	
10	भू÷संरक्षण सहायक	रा.प.अनं.प्र.प्रा.	वन/स्वा.एण्ड वा.क.	स.पाचौं/अ.छैटौं	१	0	१	

सि. नं.	पद	श्रेणी	सेवा/समूह	तह	कूल दरवन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
11	ना.सु.	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	स.पाचौं/अ.छैटौं	१	१	0	
12	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/लेखा	स.पाचौं/अ.छैटौं	१	१	०	
13	क.अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.	विविध/विविध	स.पाचौं/अ.छैटौं	१	१	0	करार सेवा
14	खरिदार	रा.प.अनं.द्वि	प्रशासन/सा.प्र.	स.चौंथो/पाचौं	१	०	१	
15	फरेष्टर	रा.प.अनं.द्वि.प्रा.	वन/ज.फ.	स.चौंथो/पाचौं	२	१	१	
16	वन रक्षक	श्रेणी विहिन	वन/ज.फ.	तह विहिन	२	०	२	
17	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	तह विहिन	२	२	0	करार सेवा
18	का.स	श्रेणी विहिन	प्रशासन/सा.प्र.	तह विहिन	४	४	0	करार सेवा
	जम्मा				**२८**	१६	१२	

४. निकायबाट प्रदान गरिने सेवा, प्रदान गर्ने शाखा र जिम्मेवार अधिकारी, सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

४.१ निकायबाट प्रदान गरिने सेवा

प्रदान गरिने सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने बिवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने		सेवा दिने शाखा/ कर्मचारी
		शुल्क	समय	
<u>कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने</u> (वन पैदावर आपुर्ति समिति,साझेदारी वन व्यवस्थापन, जडिबुटी व्यवस्थापन योजना)	साझेदारी वनको हकमा वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सहमति सहित र अन्यको हकमा डिभिजनल वन अधिकृतको एकिन राय सहितको सिफारिस	निशुल्क	१५ दिन	बन व्यवस्थापन तथा सूचना शाखा
प्रचलित कानुन विपरित कार्य गरेमा साझेदारी वन समुह विघटन गर्ने धार्मिक/सामुदायिक वन फिर्ता लिने निर्णयको पुनरावेदन सुन्ने	छानविन प्रतिवेदन तथा सिफारिस / निवेदन	निशुल्क	१५-३५ दिन	वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण शाखा
सरकारद्वारा व्यवस्थित वन र साझेदारी वनको काठ दाउरा संकलन तथा वन क्षेत्र अन्य प्रयोजनका लागि उपलब्ध गराइएका क्षेत्रहरूको रुख हटाउने प्रकृयामा तोकिएको कार्यहरु गर्ने (छपान निरिक्षण, घाटगद्दी निरिक्षण, प्लटको अन्तिम चेकजाँच लगायतका कार्य)	डि.व.का. बाट पेश भएका कागजात	निशुल्क	१५ दिन	बन व्यवस्थापन तथा सूचना शाखा
प्रदेशस्तरमा नदी प्रणालीहरुको जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्धन र वातावरणीय स्वच्छता सम्वन्धि नीति, योजना तर्जुमा गर्ने गराउने, भूस्खलन संग सम्वन्धित जोखिमयुक्त बस्ती पुर्वाधार क्षेत्र, सिमसार, ताल तलैयाहरुको संरक्षण, सम्बर्धन सम्वन्धि कार्य गर्ने गराउने	भू-तथा जलाधार ब्यवस्थापन कार्यालयहरुबाट पेश भएका कागजातहरु	निशुल्क	१५ दिन	जलाधार ब्यवस्थापन तथा समन्वय शाखा
डिभिजन वन कार्यालयबाट लिलाम बिक्री भएको काठ दाउरा घाटगद्दीबाट उठाउने म्याद तथा प्लट कटानको म्याद थप गर्ने	डि.व.अ. को सिफारिस सहितका कागजात	निशुल्क	७ दिन	बन व्यवस्थापन तथा सूचना शाखा
विपदजन्य कारणले क्षति हुन पुगेको वन पैदावार संकलनको सिफारिस	डि.व.अ.ले आवश्यक प्रकृया पुऱ्याई पेश भएको प्रमाण	निशुल्क	७ दिन	बन व्यवस्थापन तथा सूचना शाखा
वर्ड स्यान्चुरी तथा जैविक मार्गमा अध्ययन अनुसन्धानको लागि अनुमति दिने	डि.व.का. को सिफारिस सहितका कागजातहरू	नियमानुसार	७ दिन	योजना तथा अनुगमन शाखा

प्रदान गरिने सेवाको किसिम	सेवा प्राप्त गर्न पेश गर्नुपर्ने बिवरण	सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने		सेवा दिने शाखा/ कर्मचारी
		शुल्क	समय	
अन्य प्रयोजनका लागि उपलब्ध गराइने वन क्षेत्र सम्बन्धी कार्य	डि.व.का./फिल्ड कार्यालयबाट आवश्यक कागजात/सिफारिस	निशुल्क	१५ दिन	वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण शाखा
अन्य प्रशासनिक सेवा	लिखित/मौखिक अनुरोध	निशुल्क	सेवाको प्रकृति अनुसार	प्रशासन शाखा
लेखा सम्बन्धि सेवा	लिखित अनुरोध	निशुल्क	सेवाको प्रकृति अनुसार	लेखा शाखा

४.२ शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

क्रसं	शाखा	कर्मचारी	पद	कैफियत
१		अजीत कुमार कर्ण	नि. महानिर्देशक	
२		श्री यज्ञमूर्ति खनाल	उपसचिव (प्रा.)	
३	वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण शाखा	श्री डिलाराम पौडेल	बरिष्ठ वन अधिकृत	हाल रिक्त भै दोहोरो जिम्मेवारीमा
४	वन व्यवस्थापन तथा सूचना शाखा	श्री डिलाराम पौडेल	बरिष्ठ वन अधिकृत	
५	योजना तथा अनुगमन शाखा	श्री विरेन्द्र कुमार रोका	बरिष्ठ वन अधिकृत	-
६	जलाधार व्यवस्थापन तथा समन्वय शाखा	श्री सन्दिप चौधरी	बरिष्ठ भू-संरक्षण अधिकृत	-
७	कर्मचारी प्रशासन शाखा	श्री लक्ष्मण लम्साल	बरिष्ठ शाखा अधिकृत	-
		हुमनाथ गैरे	अधिकृत छैटौं	-
८	आर्थिक प्रशासन शाखा	श्री जनक अर्याल	अधिकृत छैटौं (लेखा)	-

५. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

प्रचलित ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि समेतको अधिनमा रहि प्रदेश वन निर्देशक (महानिर्देशक) बाट निर्णय हुने ।

६. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

शाखाको सेवा प्रवाहमा महानिर्देशकले उजुरी सुन्ने ।

७. सम्पादन गरेको कामको विवरण

यस अवधिमा गरिएका मुख्य मुख्य कार्यहरुको विवरण निम्न बमोजिम रहेको ।

- **संघिय तथा प्रदेश वन ऐन तथा नियमावली एवं वन पैदावार संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका बमोजिम वन व्यवस्थापन, वन पैदावार उत्पादन तथा सदुपयोग सम्बन्धी कार्यः**
  - प्रदेशका ९ वटा वन पैदावार आपुर्ति समितिले पेश गरेको आ.व.२०८१/०८२ को वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गरिएको ।

- रूपन्देही जिल्लाको लुम्बिनी साझेदारी वनको वन सम्बर्द्धन प्रणालीमा आधारित १० वर्षे वन व्यवस्थापन योजना स्वीकृत गरिएको ।
- राष्ट्रिय वन क्षेत्रबाट संकलन हुने वन पैदावरको छपान चेकजाँच कार्यः चिमचिमे राष्ट्रिय वन गढवा -२ दाङ (देउखुरी), कालापानीखोला चक्ला वन दाङ(दाङ) बाट संकलन हुने काठ दाउराको लागि छपान भएका रुख/पोलको छपान चेकजाँच गरिएको ।
- डिभिजन वन कार्यालय, कपिलवस्तु (गौतमबुद्ध) अन्तर्गतको गौतमबुद्ध साझेदारी वन विजयनगर गा.पा.-३ कपिलवस्तु, शिवराज साझेदारी वन शिवराज न.पा. - ५ कपिलवस्तुबाट उत्पादन भएको काठ दाउराको नियमानुसार घाटगद्दी निरिक्षण कटान प्लटको अन्तिम चेकजाँच सम्पन्न गरेको ।
- राष्ट्रिय वन क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त परियोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरणः दाङ जिल्लाको गढवा-२ मा कार्यान्वयन भएको प्रगन्ना तथा बडकापथ सिंचाई आयोजनाको नहर निर्माणको क्रममा हटाउनुपर्ने रूखहरू, पाल्पा जिल्ला र रूपन्देही जिल्लाको वन क्षेत्र हुँदै जाने सालझण्डी -सुगुरेढुंगा सडक विस्तार आयोजना कार्यान्वयनको क्रममा हटाउनुपर्ने रूखहरू, पूर्व-पश्चिम राजमार्ग (महेन्द्र राजमार्ग) को बुटवल- गोरुसिंगे-चन्द्रौटा सडकको राईट अफ वे भित्र परेका कपिलवस्तु जिल्लाको डिभिजन वन कार्यालय कपिलवस्तु (कपिलवस्तु) अन्तर्गतको क्षेत्रमा हटाउनुपर्ने रुख/पोलको नियमानुसार छपान चेकजाँच गरी परियोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गरिएको ।
- प्रगन्ना तथा बडकापथ सिचाई आयोजना अन्तर्गत नहर निर्माणको क्रममा गढवा गा.पा.-२ मा अवस्थित कुलपानी सामुदायिक वन क्षेत्रको घाटगद्धि निरिक्षण तथा प्लटको अन्तिम चेकजाँच सम्पन्न गरी परियोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गरिएको ।
- चक्ला वन तथा साझेदारी वनको वन व्यवस्थापन कार्ययोजना अध्ययन तथा प्राविधिक समितिको बैठक १ पटक बसेको ।

- **समृद्धिको लागी वन कार्यक्रम /परियोजनाको प्रादेशिक परियोजना व्यवस्थापन इकाई सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरूः**
  - स्विकृत कार्यविधि अनुसार सो कार्यक्रम अन्तर्गत ४ जना विषय विज्ञहरु (वन तथा उद्यम, वातावरण सुरक्षा, सामाजिक तथा लैंगिक र अनुगमन तथा मुल्यांकन) खुला प्रतिस्पर्धा मार्फत् छनौट गरी निजहरुसँग सेवा परामर्शको लागि सम्झौता गरी कार्य विवरण तोकिएको ।
  - समृद्धिको लागी वन परियोजना अन्तर्गत कृषि विकास बैंकका फोकल पर्सनहरुलाई वातावरणीय तथा सामाजिक मापदण्ड, प्रारम्भिक छनौट (Screening), गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धि ३ वटा (दाङ, अर्घाखाँची र रुपन्देहीमा) अभिमुखीकरण गोष्ठी सञ्चालन गरिएको ।
  - समृद्धिका लागि वन कार्यक्रम अन्तर्गत वन व्यवस्थापन सम्बन्धी डिभिजनल वन अधिकृतहरू तथा योजना अधिकृतहरूसँग अन्तर्कृया गोष्ठी १ पटक (दाङमा) सञ्चालन गरिएको ।
  - समृद्धिका लागि वन कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने डिभिजन वन कार्यालयका फोकल पर्सनहरूलाई वातावरणीय तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी खाका, मापदण्ड तथा वातावरणीय तथा सामाजिक व्यवस्थापन योजना तयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गोष्ठी १ पटक (बुटवलमा) सञ्चालन गरीएको
- **अनुगमन, प्रतिवेदन, समन्वय तथा सहजीकरण**
  - निर्देशनालय मातहतका डिभिजन वन कार्यालयहरू, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरूबाट सञ्चालित विभिन्न कार्यक्रम, क्रियाकलापहरूको नियमित अनुगमन निरिक्षण गरी आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गरेको ।

- नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र लुम्बिनी प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र सम्बृद्धिका लागि वन परियोजना, संघिय परियोजना व्यवस्थापन इकाईबाट आयोजित विभिन्न समयका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागिता,प्रतिवेदन प्रस्तुति तथा सहजीकरण गरेको ।
- विभिन्न समयमा विश्व बैंकका विभिन्न तहका प्रतिनिधिहरु सम्मिलित उत्सर्जन न्यूनीकरण सम्बन्धी तथा सम्बृद्धिका लागि वन परियोजना अन्तर्गत सञ्चालित ३ वटा अनुगमन भ्रमण कार्यक्रम तथा एकवटा कार्यान्वयन सहजीकरण मिसनमा सहजिकरण गरिएको ।
- प्रदेशस्तरीय तथा केन्द्रिय विकास समस्या समाधान समितिमा प्रदेशको वनक्षेत्रको योग्दान अभिवृद्धि गर्न आईपरेका समस्या समाधानका लागि उपल्लो तहसम्म पृष्ठपोषण गरेको ।
- लुम्बिनी प्रदेश सरकार अन्तर्गत वन तथा वातावरण क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको मासिक तथा त्रैमासिक रूपमा नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेशमा प्रतिवेदन पेश गर्ने गरेको ।
- विभिन्न निकायहरुबाट प्राप्त ४ वटा उजूरी/गुनासोहरुको छानविन गरी सम्बन्धित निकायमा छानविन प्रतिवेदन पेश गरिएको ।

८. कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद

- कार्यालय प्रमुखः- श्री अजीत कुमार कर्ण, नि. महानिर्देशक
- सूचना अधिकारीः- श्री डिलाराम पौडेल, बरिष्ठ वन अधिकृत

९. ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिकाको सूची

- नेपालको सविधान २०७२
- वन नीति, २०७५
- वन ऐन, २०७६, वन नियमावली २०७९, प्रदेश वन ऐन २०७८ र प्रदेश वन नियमावली, २०७८
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्टिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ र सङकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६, प्रदेश वातावरण संरक्षण ऐन २०७७, वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७, प्रदेश वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७
- निजामती सेवा ऐन, २०४९, प्रदेश निजामती सेवा ऐन २०८०, निजामती सेवा नियमावली, २०५०, प्रदेश निजामती सेवा नियमावली २०८०
- सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- सामुदायिक वनको निर्देशिका, २०५२
- निजी वन विकास निर्देशिका, २०६८
- वन पैदावर (काठ / दाउरा) संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका २०७३
- वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरण निर्देशिका, २०८०
- सामुदायिक वनको काठ, दाउरा संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०७१
- राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त योजनाको लागि राष्ट्रिय वन क्षेत्र प्रयोग गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
- व्यवसायिक प्रयोजनका लागि कबुलियती वन उपलब्ध गराउने कार्यविधि,२०६८
- सरकारी रुखहरु हटाउने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७१
- लुम्बिनी प्रदेशको वन सम्बर्धन प्रणालीमा आधारित वन व्यवस्थापन मापदण्ड २०७९
- लुम्बिनी प्रदेशको वन पैदावर आपूर्ति समिति सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७९

१०.स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम (आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धि) र सो को प्रगति विवरणः

२०८१ कार्तिक १ गते देखि २०८१ पौष मसान्त सम्मको प्रगति विवरणः

क्र. सं.	बजेट कोड	बजेट उपशीर्षक	बार्षिक बजेट र खर्च (रू लाखमा)		खर्च प्रतिशत
			बजेट	खर्च	
१	३२९०००१२४	वन, वन्यजन्तु, जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	६८.00	४.०४	५.९४
२	३२९०००१६४	वातावरण तथा जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम	१५.00	०	०
३	३२९९११२१	सम्वृद्धिका लागि वन (संघ शसर्त अनुदान)	५७४.४	२३.३२	४.०६
कुल जम्मा			६५७.४	२७.३६	१.५२

११.तोकिए बमोजिमका अन्य विवरणः- छैन

१२.यस निकायको वेबसाईट भए सो को विवरणः-M– https://pfdir.lumbini.gov.np

१३.यस निकायले प्राप्त गरेको बैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र संझौता सम्बन्धि विवरणः- यस प्रकारको सहयोग नभएको तर नेपाल सरकारले विश्व बैंकसँग सम्झौता गरी (संघिय सशर्त अनुदान मार्फत) सञ्चालन गरेको सम्बृद्धिका लागि वन परियोजना यस निर्देशनालय मार्फत कार्यान्वयन भैरहेको ।

१४. यस निकायले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगतिः- बुँदा नं.१० मा उल्लेख गरिएको ।

१५.यस निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधिः- छैन ।

१६. यस निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धि निवेदन र सो उपर सूचना दिईएको विषयः-

- यस अवधिमा लिखित रुपमा कुनै सूचना माग नभएको तर मौखिक रुपमा माग भएका सूचनाहरु उपलब्ध गराईएको ।

१७.यस निकायका सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएको वा हुने भए सो को विवरणः- वार्षिक प्रगति पुस्तिका तयार गरी Website मा राख्ने गरिएको ।